STOCKHOLMS UNIVERSITET

Psykologiska institutionen

Psykoterapeutprogrammet

Kursanvisningar för kurs PSPH01/3002, VT24,

Psykoterapi under handledning, PDT, 25 hp

Kursgrupp PTU24, handledning måndag eftermiddag

Välkommen till kursen Psykoterapi under handledning inriktning psykodynamisk psykoterapi (PDT) på psykoterapeutprogrammet! Kursanvisningarna utgår från den kursplan som är gemensam för psykoterapeutprogrammets inriktningar och är fastställd av styrelsen för Psykologiska institutionen. Kursanvisningarna innhåller detaljerade anvisningar gällande kursens innehåll, förväntade studieresultat och examination som är specifika för inriktning PDT och i förekommande fall för dess specialistinriktning.

Kursens innehåll

Kursen påbörjas termin ett, med ett introduktionstillfälle i november, samt två inledande handledningstillfällen på långtidsterapin i december respektive i januari. Handledningen sker i grupper om max fyra studenter och består av av två block - långtidsterapi och korttidsterapi. Långtidshandledningen pågår från termin ett till och med termin fem. Handledningen för korttidsterapi pågår under terminerna fem och sex. Metoden som används på korttidsmomentet är *Dynamic Interpersonal Therapy* (DIT).

Sammanlagt utgörs handledningen av 200 timmar (45 min), varav 188 timmar är direkt handledning och 12 är handledarnas deltagande i obligatoriska handledarmöten. Inom handledningsgrupperna sker varje termin en obligatorisk evaluering av varje student.

Handledningen är förlagd till måndag eftermiddag, med långtidshandlledningen direkt efter lunch och korttidsterapihandledningen (på termin 5 och 6) efter denna. Exakta datum/tider bestäms av handledarna i samråd med handledningsgrupperna.

Handledningsgrupperna kan, om behovet uppstår, komma att ändras under utbildningens gång. Även antalet grupper kan komma att ändras. För DIT-handledningen får studenterna alltid en ny handledare. Om möjligt bildas även nya handledningsgrupper.

Handledarna är erfarna psykoterapihandledare. För psykologer som går utbildningen som specialistinriktning krävs dessutom att handledarna är legitimerade psykologer. Handledningen ska i dessa fall ske i grupper med psykologer och även inkludera psykologspecifika professionsaspekter på det kliniska arbetet.

Allt terapiarbete ska bedrivas på den studerandes ordinarie arbetsplats. I undantagsfall, och om tillgång till lämplig patient föreligger, kan patient vid Psykologiska kliniken vid Psykologiska Institutionen komma ifråga. Patienterna skall var vuxna (>18 år), men i undantagsfall kan terapier med patienter som fyller 18 under behandlingen komma i fråga. Handledningen sker alltid i psykologiska institutionens lokaler.

Långtidspsykoterapin skall bedrivas med en patient 2 sessioner/vecka, alternativt två parallella terapier 1 session/vecka om det bedöms lämpligast. Specifikt upplägg bestäms i samråd

med handledaren efter bedömning av patientens problematik och förutsättningar. Ingga bedömningar eller behandllingar skall således inlledas innan handledningen startats. Två på varandra följande DIT-korttidsterapier ska bedrivas 1 gång/vecka vardera.

Alla terapisessioner skall spelas in på video för handledningen. Studenten ansvarar själv för inspelningsutrustning och för att det inspelade materialet hanteras enligt gällande lagar och förordningar. Samtyckesblankett för inspelning skall lämnas till patienten (optimalt innan första bedömningssamtalet) och skrivas under innan något material spelas in. Inspelningarna ska raderas så snart handledningen avslutats. Inspelningarna ersätter *inte* skriftliga sessionsrapporter utan skall ses som ett komplement till dessa. Dokumentet ”Stöd för andvändning av video i handledning” finns på Athena.

All handledning är obligatorisk. Om särskilda skäl föreligger kan examinator efter samråd med berörd handledare medge den studerande befrielse från skyldigheten att delta i viss obligatorisk undervisning. Studenten kan då åläggas en kompensationsuppgift.

Viss kurslitteratur kan förekomma och fastställs i förekommande fall av Psykologiska institutionens styrelse.

Förväntade studieresultat

De förväntade studieresultaten ska fördjupas och vidmakthållas genom hela kursen. För godkänt resultat på kursen ska studenten:

1. Visa förmåga att på ett fördjupat sätt integrera teoretisk kunskap och klinisk tillämpning inom psykodynamisk psykoterapi
2. Visa förmåga att genomföra diagnostiska bedömningar samt upprätta muntliga kontrakt, genomföra och kritiskt utvärdera psykoterapier
3. Visa förmåga att med berörda parter muntligt och skriftligt redogöra för åtgärder och behandlingsresultat samt dokumentera dokumentera dessa i enlighet med relevanta författningar, vårdetiska principer och hälso- sjukvårdens lagstiftning
4. Visa förmåga att med helhetssyn på människan göra bedömningar med beaktande av de mänskliga rättigheterna, vilket inkluderar reflektion kring mångfald och maktaspekter i psykoterapi
5. Visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter, inklusive förmåga att etablera och aktivt arbeta med terapeutisk allians
6. Visa förmåga att i såväl terapi- som handledningssituationen kunna kommunicera interventioner och processer såväl muntligt som skriftligt
7. Visa förmåga att reflektera kring och aktivt arbeta med egna reaktioner och värderingar som kan påverka den psykoterapeutiska bedömningen och genomförandet av psykoterapin
8. Visa fördjpad förmåga att arbeta enligt psykodynamisk metodik och att göra adekvata interventioner utifrån en psykodynamisk formulering av patientens problematik
9. Visa fördjupad förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Examination

För examination görs en sammanvägd bedömning där alla delarna av kursmomentet ska vara godkända: genomförda psykoterapier, närvaro och aktivt deltagnade i handledning, samt en individuell, skriftig psykoterapisammanfattning. Som godkänd långtidspsykoterapi räknas patientärende där studenten gjort en inledande bedömning och genomfört en psykoterapi utifrån denna, samt utvärderat arbetet med en psykoterapisammanfattning. Som godkänd på korttidspsykoterapi räknas två patientärenden där studenten gjort inledande bedömning och genomfört psykoterapier utifrån denna, samt utvärderat arbetet muntligt i handledningsgruppen.

Vad gäller psykoterapisammanfattningen ska denna sammanställas (för instruktioner och mall för detta, se nedan) och diskuteras först i handledningsgruppen med handledaren i slutet av termin tre samt i slutet av termin fem, samt därefter examineras i handledningsgruppen tillsammans med examinator under termin sex.

Studerande och handledare evaluerar studentens utveckling i relation till de förväntade studieresultaten i slutet av varje termin (se evalueringsformulär, nedan). Vid dessa tillfällen bedömer även handledaren om terminens handledningsarbete är godkänt och lämnar detta underlag till examinator (kursansvarig).

Fullgörandet av varje examinationsmoment är en förutsättning för att få delta på nästföljande examinationsmoment. Det betyder att varje termin måste vara godkänd för att studenten ska få fortsätta på nästkommande termin. Slutbetyg sätts efter genomgången hel kurs, dvs. i slutet av termin 6. Underlag för detta är handledarens bedömningsunderlag samt ett examinerande seminarium på termin 6.

Slutbetyg på kursen ska inte ges förrän studenten har fullgjort samtliga obligatorier. Betygskriterierna godkänd och icke godkänd tillämpas.

Principer och rutiner för underkännande eller avbrytande av patientarbete

Om kurskraven i mindre omfattning inte är uppfyllda vid terminsslut kan terminsbetyg på kursen ej sättas. Studenten behöver då fortsättningsregistrera sig själv på den termin där betyg saknas. Om lärandemålen i mindre omfattning inte är uppfyllda upprättas en handlingsplan som exempelvis kan innebära återkopplingssamtal med handledare och kursansvarig och/eller att den studerande anmodas att utföra en kompletteringsuppgift. Vid mer omfattande brister med avseende på uppfyllande av kurskrav och uppnående av lärandemål, underkänns studenten på terminen och får gå om den i dess helhet.

I de fall en student blir underkänd ska studenten informeras om underkännandet och skälen därtill i ett samtal med examinator och handledare.

Examinator kan avbryta patientarbetet i utbildningen och även underkänna en student under pågående eller avslutad termin, om handledare eller examinator gör bedömningen att studenten uppvisar sådana brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för psykoterapeutisk behandling riskeras, eller att det finns risk för att studenten kan komma till skada.

Förutsättningar för studenten att återuppta patientarbetet

Om en studerande underkänns ges ytterligare en möjlighet att fullgöra kursen. Vid ett andra underkännande underkänns studenten slutligt.

Nytt handlett patientarbete inom ramen för utbildningen kan tidigast påbörjas terminen efter att underkännandet skett. En åtgärdsplan, som följer studenten i det fortsatta arbetet, ska därvid upprättas. Den sedvanliga kontrollen av studentens kunskaper, färdigheter och förhållnings-

sätt kan kompletteras, exempelvis genom fortlöpande granskning av inspelade psykoterapisessioner. Studenten kan anmodas att förlägga det nya patientarbetet till Psykologiska Institutionens psykoterapimottagning. Examinator skall tillsammans med handledare och studierektor, samt i förekommande fall den ansvarige för den psykodynamiska inriktningen på psykoterapimottagningen, fortlöpande kontrollera att patient eller student inte kommer till skada.

För ytterligare upplysningar om handläggning av ärende vid underkännande se gällande kursplan.

Plagiat, fusk och otillåtet samarbete

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på institutionens och Stockholms universitets hemsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärende och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare (självplagiat). Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

Kursmaterial som återfinns på Athena

- ✓ Studentförsäkran
- ✓ Informerat samtycke
- ✓ Stöd för användning av video i handledning
- ✓ Patientdatalagen
- ✓ Patientlagen
- ✓ Patientsäkerhetslagen
- ✓ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården
- ✓ Etik och psykoterapi – etisk kod för psykoterapeuter
- ✓ Yrkesetiska principer för psykologer i Norden

Mallar för terminsevaluering samt psykoterapisammanfattning, se nedan.

Kursansvarig och examinator

Peter Lilliengren
Albanovägen 12
Plan 4, rum D4420
Tel: 08-16 38 82
Epost: peter.lilliengren@su.se

TERMINSEVALUERING OCH GODKÄNNANDE AV PSYKOTERAPI UNDER HANDLEDNING

Student:…….. **Handledare:……**

Termin (ringa in): 2 3 4 5 6

Typ av terapi/handledning (ringa in): Långtids Korttids

Börja med ett ömsesidigt samtal kring hur det går för studenten, styrkor och sådant som även fortsättningsvis behöver jobbas med.

Handledaren gör vid slutet av varje termin en bedömning av i vilken utsträckning studenten uppnått lärandemålen (och uppfyllt kurskraven), från" på grundläggande nivå" termin 2, till "på fördjupad nivå" termin 5&6.	Uppnått	Ej helt uppnått*	Ej uppnått**
Studenten ska:			
1. Visa förmåga att på ett fördjupat sätt integrera teori och praktik			
2. Uppvisa färdigheter i att genomföra löpande diagnostiska bedömningar			
3. Visa förmåga att upprätta muntliga kontrakt samt genomföra och utvärdera terapier (anpassat efter var i terapiprocessen studenten befinner sig)			
4. Visa förmåga att göra åtgärdsbedömningar utifrån en helhetssyn på människan och med beaktande av vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter			
5. Kunna författningsenligt dokumentera sitt terapeutiska arbete			
6. Visa förmåga att i såväl terapi- som handledningssituationen kunna kommunicera interventioner och processer såväl muntligt som skriftligt			
7. Visa förmåga att reflektera kring och aktivt arbeta med egna reaktioner och värderingar som kan påverka den psykoterapeutiska bedömningen och genomförandet av psykoterapin			
8. Visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt till patienter och deras närstående, inklusive förmåga att etablera och aktivt arbeta med terapeutisk allians			
9. Visa fördjpad förmåga att arbeta enligt psykodynamisk metodik och att göra adekvata interventioner utifrån en psykodynamisk formulering av pa-			

tientens problematik (inkluderande exempelvis förmåga att handskas med överföring och mot-överföring; att kunna identifiera omedveten kommunikation; arbeta med försvar och motstånd, att ha förståelse för ”teknisk neutralitet”, hantering av rambrott, mm)			
10. Kunna aktivt och flexibelt använda sig av grupphandledningen samt bidra till övriga gruppmedlemmars utveckling			
11. Visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sitt professionella kunnande			
12. Ha uppfyllt kravet på närvaro			

**Ej helt uppnått på ett eller flera lärandemål/kurskrav innebär att handledaren diskuterar eventuella konsekvenser med kursansvarig/examinator. Studenten kan komma att behöva utföra någon form av komplettering.*

***Ej uppnått på ett eller flera lärandemål innebär att lärandemålen och/eller kurskraven inte uppnåtts i så hög grad att betyget Underkänd på terminen kan komma ifråga. Beslut om detta fattas av kursansvarig/examinator.*

Datum:

Handledarens underskrift……

Anvisningar för psykoterapisammanfattning, handledd psykoterapi, PDT

Psykoterapisammanfattningar ska skrivas på långtidsterapin vid två tillfällen: under slutet av termin tre eller början av termin fyra (enligt handledarens instruktion), samt under termin fem. Sammanfattningarna ska presenteras och diskuteras inom respektive handledningsgrupp, samt läsas och signeras av handledaren. Därefter examineras den slutliga psykoterapisammanfattningen av examinator på schemalagd tid under termin sex. Sammanfattningen ska omfatta ca 5-6 A4-sidor med enkelt radavstånd och typsnittstorlek 12 punkter.

Rubrikerna nedan skall ses som ett stöd för ert skrivande. Vid första evalueringstillfället medtages punkterna fram till och med ”Psykoterapiprocessen”. Vid den slutliga sammanfattningen termin fem utvecklas alla punkter och inkluderas även de två sista (”Psykoterapins avslutningsfas” & ”Vad har hänt?”).

SAMMANFATTNINGEN SKA INNEHÅLLA FÖLJANDE:

Formalia

Patientens kön och ålder

Psykoterapeutens namn och grundyrke

Handledarens namn

Psykoterapins längd, frekvens samt eventuella återbud

INLEDANDE SAMTAL

Patientens skäl att söka hjälp

Hur beskriver patienten sitt lidande alternativt sina problem? Hur tolkar du patientens manifesta samt latenta förväntningar på vad psykoterapin skall medföra? Dina reflektioner?

Kontrakt och ramar

Hur ser kontraktet ut?

Har ramarna förändrats under terapiprocessens gång? I så fall hur och varför?

Patientens livssituation vid terapins början

Beskriv kort familjeförhållanden, relationer, arbetssituation etc, utifrån patientens upplevelser av dessa.

Din professionella förståelse av patientens situation?

Levnadshistoria (anamnes)

Kort och relevant sammanfattning av patientens liv.

Psykodynamiska diagnostiska hypoteser i psykoterapins inledning

Vilka var dina psykodynamiska diagnostiska hypoteser efter de inledande orienterande samtalen? Hur kunde du förmedla detta till patienten? Hur reagerade patienten på det?

Kort om hur dina psykodynamiska diagnostiska hypoteser har förändrats under terapin?

PSYKOTERAPIPROCESSEN

Teman i psykoterapin

Vilka centrala konflikter, försvar, motstånd, iscensättningar har återkommit i terapiprocessen?

Vilka rambrott har skett? Hur förstår du dessa och hur har de hanterats?

Patient – terapeut relationen

Hur uppfattar du er arbetsallians initialt och under terapiprocessen? Vad har varit utmanande respektive främjande för alliansens utveckling?

Beskriv med vanliga ord *och* med professionella termer hur patienten har varierat i närhet, distans, tillit, etc. i förhållande till dig och hur detta har påverkat dina känslor. Hur förstår du patientens varierande känslomässiga tillstånd?

Reflektera kring överföring – motöverföring under terapins gång, exemplifiera hur du använt de teoretiska begreppen för att förstå er samspel i olika konkreta situationer.

Hur har ditt förhållningssätt till patienten varierat under olika skeden i psykoterapin och hur kan du förstå detta? Exemplifiera!

Hur har din teoretiska förståelse av din patient påverkat dina terapeutiska interventioner? Hur har du anpassat interventioner utifrån patientens problematik? Vilka interventioner bedömer du har varit särskilt viktiga och varför? Exemplifiera!

Etiska överväganden

Reflektera över dina etiska överväganden kring att inleda en psykoterapi med just denna patient vid just denna tidpunkt i just denna kontext

Har terapin ställt dig inför några konkreta etiska dilemman?

Hur har dessa hanterats?

PSYKOTERAPINS AVSLUTNINGSFAS (Termin fem)

Belys såväl teoretiska som upplevelsemässiga aspekter med fokus på det som gestaltats i avslutningsfasen av terapin

VAD HAR HÄNT? (Termin fem)

Patienten

Vad har förändrats under psykoterapin? Beskriv såväl inre som yttre förändringar hos patienten!

Psykoterapeuten

Vad har du lärt om dig som psykoterapeut av arbetet med denna patient? Vilka hinder och vilka möjligheter har du upptäckt hos dig?

Hur har ditt terapeutiska arbete och handledningen på det påverkat din utveckling som psykolog? (Gäller psykologer som går utbildningen som specialistutbildning.)

Vilken betydelse har handledaren haft för din utveckling som psykoterapeut?

Vilken betydelse har gruppen haft för din utveckling som psykoterapeut?